

Dušan Šarotar

Nikomah poroča

Izabeli za branje na poti.

Vilo obdaja zimski vrt, v katerem zajtrkujejo pisatelji, od tam se odpira razgled na jezero, prekrito s trepetajočo svetlobo in drobnimi, tihimi valovi. V daljavi ni videti nobenih gora, samo gozdovi listavcev se leno pozibavajo, pa vendar, ko sem vsako jutro gledala v daljavo (in v tišino), se mi je zdelo, da bivam na nekakšni čarobni gori, s katere se ne bom več spustila. Nekega dne, sem pomislila, če ne zapustim tega kraja, bom obsedela ob jezeru (na vozičku?), na terasi pred vilo, mrtvih nog in pokrita s karirasto odejo, predstavljala sem si, da hodim po Wannseejskem jezeru, kot po perju.

Daša Drndić

Razmišljanje o popotnikih in morjeplovcih je dobro dopolniti z vpogledom v način njihovega pisanja: z vpogledom v ladijske dnevnike kot vrsto. Tistim, ki vlagajo v potovanje in plovo največ strasti, ne uspe zapisati, kje vse so bili, kaj in kako so videno doživeli: zanje je pot pomembnejša od potopisa.

Predrag Matvejević

Prav sanjarija nam ponuja tak album krajev, in to z radodarnostjo, kakršne nam ne bi mogla ponuditi mnogotera potovanja.

Gaston Bachelard

l.

Nikomah, oseba trdnega značaja, stoji na mestnem trgu. Opazuje mrzek in skrajno neljub dogodek. Dvomi, Nikomah, ali naj posreduje ali zgolj motri ob strani, pozneje, veliko pozneje, bo o tem pisal v knjigo in presodil po lastni vesti, pomisli.

Imel je prav, Nikomah, ko berem, čas je pokazal, da je učinek dogodka bil daljnosežen, katastrofo je čutiti še danes. Trg, ograjen z ograjo, je prazen, Nikomah je že dolgo mrtev, ostala je samo nikoli dokončana sodba, zapisana s plaho roko, kot dilema, ki ostaja, kot se je povsem v skladu z dejstvi izrazil Nikomah.

II.

Nikomah pogosto potuje po deželi domačega jezika. Prisluškuje govornici, zatopi se v vse, kar se oglašča, če le zmore razbrati pomen, še raje pripoveduje in se mojstri v umetnosti prepričevanja. Nikomah razlaga, vse ima svoj logos, jezik odmeva v jeziku, samo tišina je brez prevoda.

III.

Nuja, pomembno povabilo rektorja znamenite univerze, morebiti mik obeta slave, nesmrtnost v jeziku tujem, ne vemo, a Nikomah zdaj prvič potuje z brzovlakom v severne dežele. Je bil beg ali strah pred pozabo, nikoli ne bo znano, Nikomah ne poroča. Presenečen spet samo opazuje dogajanje na odmaknjenem peronu, vstran od katedrale glavne postaje, ozira se z očali na veliko črno tablo, lahno nihajočo nad čakalnico, ki ponuja hladne in tople napitke. Žejen je, Nikomah, dolgo že sam potuje, ves čas zatopljen v misli, a ne razume jezika, ki ponuja mu vodo. Potnik na papir zapiše, nič srca ne odžeja, ki išče skrit pomen neznanega.

IV.

Vreme spremlja ga nestalno. Nikomah ob večerji rezimira, ko sam sedi za mizico, pogrnjeno za dva, reže in odpira hladno ribo, s prsti obira ostro kost, boji se, da ne rani mu jezika. Zdaj pred neznancem, ki kramlja z gospo pod prašnatim lestencem, poudari misel, da mraz, dež in umanjkanje svetlobe slabo vplivajo na njegovo razpoloženje. A nihče ne sliši še njegovih besed, okrašenih z mrtvim morjem, z duhom rožmarina in soli. Vedno bolj sem podoben atmosferi, vzdušje draži mozeg mi v kosteh.

V.

Po ozki in neznani potki vrača se. Kot nekoč hodi ob obali, vendar ve, da živi v utvari, lesketanje jesenske vode ni morje, veter iz neznane smeri, saj to niso njegove koordinate, v tuji deželi zdaj opazuje bela jadra na pol poti do obzorja, ustavi se za hip ob pomolu, zadihani veslači počivajo v osmercu, krmar s trobljo bere glasno jim iz brevirja. Negibna, utrujena telesa pobita čemijo v ozkem lesenem trupu, dolga vesla počivajo na temni gladini kot stonoga. Stvor, opogumljen z visoko besedo, dvigne se nad jezero, stoji mirno na lesenih nogah. Igra jim himna zmage, ko opotekajo se na berglah. Nikomah pretresen se umakne, zavetje si poišče pod bližnjim mostom, sede v šotor k brezdomcem. Sonce sije skozi listje na papirje, ko zapisuje, v tej regati bomo naposled vsi pogubljeni.

VI.

Hoja, gibanje v glavi zdravi, Nikomah nazadnje pravi, vendar mu sprehajalec v lahni črni opravi, ko prestreže ga v galopu, odbrusi, samo hiter marš zares pozdravi, prežene tumorskega zajedavca stran. Kdor pozna deželo ob mrzlem morju, kjer sonce sije skopo, da razveseli se ga še neznani pesmar, zatopljen v besedo, ki vodi ga v nevidno notrino, skrito med črnim žolčem in možganovino; ta ve, da tam, globoko v njem, zares sije sonce nespremenljivo, ki videl ga boš le sekundo, a svetloba, bled, nežen žolt lesk, te bo na veke zaznamovala. Kot slep, razsvetljen od znotraj, se potikaš po pusti krajini. Niti noč niti povodenj te ne ustavi. Nikomah, prost je kot zvezda, prah, ki išče ga Hubblova roženica.

Daljave, pomisli, ko na klopci v vrtu skoraj že omaga, razdalje med nama so enormne, če hodim peš čez ledena jezera, razmočene ravnine in divje planice; neskončnosti se seštevajo samo v osami, čas je obok odprtega neba, s pomnoženim razgledom izgubljam se v oblaku. Le nekaj veže, kar ljubiš bolj od neskončnosti, povej, Nikomah.